

C e s a r e t

Ladislav Klíma

Cesare šel dlouho a dlouho v myšlenky své zabrán
šel a přemýšlel. Tu náhle před ním stál lev.

"Ty, králi pouště, snad čekáš mne?" bez bázně
otázal se Cesare.

Na tato slova přiblížilo se mocné zvíře k němu..
Z hrdla jeho vycházel jednotvárný rachot. Lev
předl jako kočka.

Byl již u Cesare a po způsobu kočky trkl jej
čenicem svým do břicha, až Cesare několik kro-
ků nazad zavrával.

"Musíš říci, bratře," zasmál se Cesare, "les po-
někud hulvát...Ale to není tak špatná vlastnost!
Podej mně ruku!" děl, poklesnuv a podáváje lvu
pravici.

A lev zdvihl obrovskou tlapu a vložil ji do ma-
lé Cesareovy dlaně. Cesare tlapu pevně stiskl.

"A teď jsme přáteli!" děl. "Přeješ-li si, zůstan
stále u mne! Takový přítel jako ty není k zaho-
zení...Saskému vévodovi Jindřichu Lvu posloužilo
tvé přátelství k slávě!"

Lev zařval a něžně tlapou svou hladil Cesareovy
lice.

"A teď, milý příteli, půjdeme spolu ještě kus
cesty na procházku! Pak se vrátíme a dostaneš
ovci a budeš ji každý den dostávat, - nebo
podobné ničomné zvíře! Ale pravím ti, že ji mu-
sisš zadávit na jeden ráz, - nesnesu pohledu
na trápení zvířat! Budeš-li se s ní pohrávat,
dostaneš ji vždy už zabitou, - ale neboj se,
dostaneš ji čerstvě zabitou! Neboť síla lva a
tygra má svůj původ z velké části v tom, že po-
jídají maso, dokud z něho životní síla ještě
neuprchla, že toto fluidum bezprostředně v tě-
le jejich přechází! - Vařené maso - fuji! tot
pouhá mouka! Půjdme, bratře!"

A lev následoval Cesare, vlastně šel po jeho
boku, a vlídnost smula se v jeho divokých očích.

- Přitom předl ustavičně, otíral se o Cesare, strčiv jej občas, až jej do vzduchu nadzvedl... A pak jal se laškovat, opskakovat Cesare obrovskými skoky, číhal nan, vyskočil, pak del se spěšně na útek, směje se přitom. A Cesare smál se též.

"Jaké jsi roztomilé zvířátko!" zvolal. "Pojd sem, ať se ti podívám do očí!" a nadzvedl s námahou poslušně přisedlého lva za přední nohy jako psíka a dlouho se mu díval do očí. "Stále mohl bych se v ně dívat!" řekl. - "To jsou přec jiné oči, než vidíme u největší části lidí... Tam zříme jen zbabělost a její sestru chytrost, pak špinavost, podlost, faleš, - v tvých očích vidím krásnou sílu, přímost, pravdivost, čistotu! Můj drahý příteli!" a Cesare zlíbal něžně ústa lva, což opětoval tento lízáním jeho tváře. Slzy kenuly mocnému zvířeti z očí...

"A teď ještě kus cesty dále, - a pak domů!" velel Cesare...

Ubírali se dále... Kolkol rozprostíralo se jen moře písku -

Tu zpozoroval Cesare na svém příteli známky strachu... Pláše pobíhal lev sem tam a dzkostné řvání dralo se mu z mocného hrdla. -

"Co je ti, příteli?" tázal se Cesare. "Ty se bojíš? Lev se bojí? Čeho se as může bát lev?" Ale nepokoj lva neustával. "hvílemi se zvíře zastavilo a strnule hledělo před sebe. Cesare popatřil tímto směrem.

A tu rozeznal pouze, asi tisíc kroků před sebou, ve žlutém moři písku něco šedého, záležného, k zemi skrčeného...

Rychle ubíral se k tomu... Ale s rach lva stále rostl. - Konečně opustilo zvíře člověka a uchýlilo se asi padesát kroků nalevo, dzkostlivě přitom napravo hledíc. -

A tu rozeznal Cesare, čím je ta šedá skvrna. Byl to na zemi sedící a pomalu kupředu se šoupející muž. - A po chvíli rozeznal, že muž ten je - beznohý. Byl oděn po evropsku. Sot jeho byl nuzný a rozedraný. -

Cesare stanul u něho. - Lev občas úzkostlivě mruče, stál asi padesát kroků na straně.

"Kdo jsi? Co zde děláš?" děl Cesare vliďně, - a popatřil beznohému v tvář.

Zachvěl se... Měl podobný pocit, jako ve svém dětství, když ve všední, bezvýznamnou tvář mrzaka hleděl. - Ale Cesare zapomněl hned tohoto dojamu.

"Co tu děláš?" tázal se znovu přísněji.

Žebrák upřel pevně svůj tupý zrak na mluvčího. Znovu se Cesare zachvěl.

"Mar-ně-utí-káš-mně-ne-u-te-češ...!" zazněl příšerný jednotvárný hlas.

Cesare zachvěl se při tomto zvuku poznovu. Ale hned se zastyděl a zcela opanoval.

"Idiot!" zabručel a šel dále. -

Znovu úzkostně zavyl lev. - Cesare se zastavil.

"Tot' zvláštní!" zabručel sá... "Ten lev se poděsil na několik set kroků, - a já jsem se ho poděsil též! Jak je to jen možno, že evropský, beznohý žebrák plíží se pouští? Je to přízrak? Ale i lev vidí ten přízrak! Tedy je to něco více!"

A hrozivě zvolal na beznohého:

"Kdo jsi? Mluv ihned! Poručím ti to!" a pozdvihl nad hlavu jeho pažbu ručnice.

"Mar-ně-u-tí-káš-mně-nic-neu-teče..."

Cesare se rozlítil a již chtěl žebračku roztříštit lebkou. - Ale vzpomínajíc se a odplivnův zlostně, ubíral se dále.

"Všec-ko-do-ho-ním-mar-ně-u-tí-káš!" znělo příšerně za ním.

Chvilí váhal, - pak šel dále. - Lev se k němu připojil, radostně chonem vrtě. -

"Kdo to byl, příteli?" tázal se Cesare.

Lev odpovědí úzkostně zařval.

Cesare se hluboce zamyslel, však lev se opět rozveselil a obkakačoval svého spolujedoucího jako kotě. - Jednou se tlapkami svými tek dotknul, že Cesare na zem se svalil.

"Máš pěknu sílu, bratře!" děl tento. "Postup sem, ať změníme se! Ukáž svou pravou ruku!"

A lev nadzvedl svou pravou tlapu. Cesare, pokleknuv na písek, uchopil ji svou ravicí...

"Táhněme, kdo koho přetáhne!" zvolal.

Lev skrčil svou tlapu a skryl své drápy. Cesare všel silou táhl jej k sobě, ale marně.

A tu náhle, aniž věděl jak, vzpřímila se mocným trhnutím lva Cesareova pravice.

"Jsi řádný chlapík!" děl Cesare. "A teď potáhnu oběma rukama tvou jednu!"

Napjev všechny síly, snažil se Cesare přitáhnout tlapu lva k sobě. - Lev nechal si to chvíli líbit, pak náhle, zasmáv se napjal své svaly, - a Cesare cítil, že je naprosto neodolatelnou, elementární silou přitážen prudce ke lvu... Padl celým tělem na jeho tělo. -

"Kdybys byl," pravil, "tak podlý, jako jsi silný a statečný, byl bys pánež světa místo člověka!" Ubírali se pouští dále... Náhle zděsil se lev opět a více než dříve.

Cesare popatřil před sebe. -

Za malou skálou vynořila se černá lidská postava v ženských šatech... Ale šaty ty byly evropské...

"Interesantní!" děl Cesare. "Neboj se přec, kamaráde, a pojďme se na tu dámu podívat!"

Ale lev byl hrozně zděšen... Jeho hřívá se velmi zježila... Přikrčil se k zemi a strašně skučel.

"Jsi hlupák, milý příteli!" děl Cesare. "Nevíš, že pravý muž nemá se ničeho bát? Bít se jednoho je totéž jako bát se všeho!"

Tu zařval lev hrozně a uchopil náhle Cesara zuby svými za plášť a táhl jej stranou, že Cesare marně se vzpouzel.

Svrátil obočí, dupnul a přísně děl ke lvu:

"Příteli, starej se o věci, do kterých ti něco jest, ale neplet se do mých záležitostí. Nestrpím, aby kdokoli, třeba to byl lev, zasahoval do mých věcí, třeba měl přitom dobrý důvod! Pusť mne ihned!"

A lev pustil Cesarův plášť a bázlivě odplížil se sto kroků stranou.

Rychle, hoře zvědavostí, kráčel Cesare k tajemné dámě, velmi pomalu kupředu se plížící.

"Evropská dáma, procházející samojedině pouští

jest ještě větší kuriozitou než beznohý, italsky mluvící žebřák zde! Ostatně je to vše jen klam, - ale interesuje mne! Já nebyl jsem přece dosud podroben halucinacím jako mnozí lidé! Tisíc hromů, - jak zdálky už rozeznávám, má ta bába prazvláštní obličej, - bílý jako kosi-le aristokratické dámy, - bez přehánky, - a ještě více..."

Cesare střetl se s dámcou... V celém svém životě nepoznal takové hrůzy, by i strachu jako teď, když hleděl v divý, strašidelný obličej putující mrtvoly - tento extrakt vši hrůzuplnosti. Lev zpovzdálí strašlivě řval...

Ale hned Cesare zmocnil se stud ještě větší než hrůza, pěsti jeho se zatály, obočí hrozně svraštilo, a jediným mynutím jistě vše rozplašen byl temný stav jeho duše. Místo něho zaujel, jak byv u velice mužných duchů, prudký vztek...

Zhurta přikročil ke Marti, uchopil ji, ač s hlubokým hnusem, za ledovou bradu a zařval na ni:

"He, rozkošná madame, kdo jste? Zbloudila-li jste v poušti, nabízej se vám za průvodce!" Přísera, klidně stojíc, mlčela a nepohnutě hleděla bílými očima hrozně na milého muže, ač st temuto udělala nevolno. Ale tím větší vztek jím zatřásl.

"Jste němá, spanilá dámo, či hluchá, či hluchoněmá? Ale skřek nějaký snad přece dovedete vydat a mimické prostředky jsou vám též k službám! Neodpovíte-li mně teď či onak, budu s politováním nucen, ač je to negalantní, přiměti vás k tomu touto holí!" A Cesare pozdvihl hůl, o kterou se opíral.

Mart neodpovídajíc, ani se nehnula.

"Muže, nejmilostivější, račte odpustit!" A Cesare udeřil obludu dvakrát prudce přes záda. Lev zařval strachem hrozněji než předtím...

Mart mlčela dál, nehýbajíc se -. "Ozruřen, počal ji mlátit Cesare ze své síly tak, ač se mu po chvíli hůl přerazila.

Tu dala se mlácená stařena pomalu na další cestu, kulatíc záda. Slzy stékaly jí z bílých očí na bílé tváře... Ale nebyly to vlastně slzy,

nýbrž bílý hnís...Cesare se zastydel. Odplivl si...

"Počinám si jako ztřeštenec!" zabručel a rychle dal se na další cestu...Tu zaslechl za sebou příšerný hlas beznohého, k němuž se stařena blížila. -

"cest-ro-ne-plač-však-mně-ne-u-jde-však-jej-do-ho-ní-me-nic-si-z-to-ho-ne-dě-lej-"

Cesare se ohlédl a viděl asi osm set kroků za sebou Žebráka, po zemi směrem k bábě se šou-pajícího. - Nedbaje něn šel rychle dále. -

Lev se k němu opět připojil, jevš ohromnou radost, že se příteli jeho nic nepříhodovalo.

"Bratře!" děl Cesare, "vrátil bych se již s tebou, abys měl brzo svou ovci, ale dnes půjdu ještě kus! Je to nanejvýš zajímavé! Myslím, že ještě něco uvidím...Již tři zajímavá rencontres jsem dnes zažil...Neboť i ty, brachu, jsi zajímavý! Nečetl jsem dosud o žádném lvu, který by měl podobné manýry jako ty! Ale snad jsi genie mezi lvy, a proto mne též dove-deš ocenit! Máš vskutku neobyčejnou, moudrou fysiognomii!"

Šli asi čtvrt hodiny; Čas a smrt za nimi /ne-boť oni to byli/, zmizeli jim z očí...Šli ještě několik minut, - a Cesare, již chtěl se obrátit, v když tu poznovu na průvodci svým zpozoroval děs...

Popatřil...Asi tři sta kroků před ním stála uprostřed pouště malá chýše...

"Sláva!" děl si spokojeně. "Tu chýši jsem před minutou neviděl, a pojednou vyrostla ze ze-mě! Zřejmo, že je to přízrāk, - a že i ta bá-ba i ten dědek a snad i můj nový vlasatý přítel jsou přízraky; to poslední by mne vskut-ku mrzelo! Ale buď jak buď, přízraky jsou u mne tuze vzácným hostem a musím využít-go-vati příležitosti..."

A chutě pokročil k chýši...

Byla patrně vystavená z kamení...Neměla vá-bec oken...Jen jedny dveře vedly do ní...

Bylo v ní místo jen pro jednu nevelkou světnici. -

Lev chvěl se prudce celým svým mohutným tělem. S prosebným řevem uchopil Cesarea jed.

nou tlapou za pas a táhl její rychle stranou... Cesare vzkřikl hrozivě: "Zapomněl jsi, co jsem ti před chvílí řekl?" A strčil lva prudce od sebe...

Tento ulehl před něho a prosebně naň hleděl, žalostně skuče...

"Drahý příteli!" děl mu Cesare, něžně její pohlediv, "nemám ti za zlé, že se bojíš! Vždyť já jsem se před chvílí vlastně také bál... Je to strach před transcendentální tajemností, - a za ten strach se netřeba příliš hanbit... V těch příšerách je něco metafysického... Ale každý strach nutno brzy utlumit, aby nad jedním nerozhodoval, - v tom spočívá nejvyšší státnost, - ne v neznání strachu! Ty statečný po svém způsobu, tj. v mezích tobě vykázaných a tvým duchem nepřekročitelných. Ale charakteristikou vyššího člověka, jak na příklad mne, jest, že je statečný ve všem, že nic nemůže svést ducha jeho z přímé cesty, kterou kráčí! Póčekaj venku na mne, bratře, - vrátím se brzo a pak půjdeme zcela jistě domů!" A Cesare rychlými kroky došel k tajemné chůsi a vstoupil.

Dveře vedly do úzké chodby... Z této pak vedly dveře jiné do malé světnice, - jediné v chatrči...

Cesare vešel do světnice.

Jelikož nemel dímek oken, osvěťovala ji petrolejová lampa, uprostřed stropu visící... Pod ní, ve středu světnice, byl stůl a vedle dveří židle... A na každé z nich seděla osoba: byl to Čas a Smrt.

"K čertu!" řáskal se hlučně Cesare, přistoupiv k beznohému a plácnav mu na rameno.

"Myslel jsem, že oba moji rychlonoží známi jsou pohládiny za mnou, - a ejhle! zde je nacházím!"

Bratr a sestra si ho nevěšmali a ani naň nepohlédli... Něco rukama na stole kutili, ale Cesare nemohl porozumět, co to je. Pozorně popatřil.

"Zelené trumfy!" děl beznohý, učiniv rukou pohyb, jako by kartu na stůl klad. Ale nepo-

ložil ji tam, a vůbec žádných karet zde nebylo. Pak činil rukama pohyby, jako by karty, kterých nadržel, v levici rozestavoval. Potom udeřila Smrt klouby prstů o stůl, jako by kartu vnášela, a hned po ní Čas, který poté karty shrábl a znovu vynesl.

"Vezmi si tu desítku, máš-li eso!" děl.

Smrt shrábla štych - důkaz, že eso měla.

"Ti idioti hrají mariáš a nemají karet!" zasmál se hlasitě Cesare. Venku zařval lev příšerným strachem.

Beznohý pohlédl šilhavě na dveře a potutelně se usmál. Ale pokračoval v interesnatní hře dále. A tu se Cesare hluboce zamyslel...

"Kdo to asi jsou?" děl si v duchu... "Ta bába, - hm! kdybych byl malířem, vymaloval bych ji jako Smrt... Lepší ale grie nedá se myslet... Kostlivec s kosou - tot' nejasnost! Kostlivec není hrozný, ale směšný! Ale něco hroznějšího nad tu bábu nedovedu si představit! A ten beznohý, na co ten mne připomíná? Co to bylo za pocit? Něco tak hrozně, šíleně jednotvárného a pustého..., podobný pocit měl jsem jednou v dětství v polosnu, když jsem si představoval věčnost!... Počkejme! aha! on ji nazýval sestrou, - tedy by to mohl být Čas! Čas je vlastně Smrtí, neboť Čas znamená vlastně zanikání, umírání. Smrt a Čas jsou vlastně záměnné pojmy! A je-li toto mé dohadování správné, co znamená tahle komedie, kterou zde hrají?... - Ano, vím již! Čas a Smrt jsou pány, nositeli světa... ~~XXXXXXXXXX~~ Život, dění jest jejich Hrou! Jest tedy tenhle mariáš symbolem Světa a Života... A na mou věru, - ne špatným symbolem. Oni myslí a věří pevně, že mají karty v ruce, oni je dokonce vidí, jsouce přesvědčení, že drží vždy jistou kartu v ruce a podle toho též směšně hrají a věří si navzájem a baví je to. - A co jiného je svět než podobná, chromná, šílená iluze, že zde něco jest, zatímco zde není ničeho, než ještě hroznější iluze, že je zde něco určitého - zatímco zde není ani toto "určité", v co my, blázni, věříme, něbrž ani ono "něco", -

zetímco za neni ani stopy po kartach. Ta x
strašná, totální fingovanost, iluzivnost a
nicota "sveta" nemůže být vakuatku lépe zná-
mována než bílou komedií, kterou tito dva
hraji. Jsou slepi, zetímco myslí, že vidí,
zetímco vidí! A já jsem vidoucí, poněvadž
navidím v rukách jejich ničeho. Slepota je
viděním, vědění slepotou, světlo tmou, a
tma světlem v totné světě, jehož jádro je
Kontradikce, Lež. Ale Lež je totéž, co
Nonexistence..."

